

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1697

[Total No. of Pages : 2

[6013]-11

F.Y. LL.M.

**101 : INTRODUCTION TO LEGAL THEORY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Paper - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is Compulsory & out of the remaining attempt any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 marks and remaining questions carry 12 Marks Each.*

Q1) “American realism is a combination of the analytical positivism and sociological school”. Explain.

Q2) Does Judge interprets the law of makes the law? Support your view with reasons.

Q3) Examine the contribution of Jerome Frank towards realist jurisprudence.

Q4) Influences of John Locke’s philosophy of Natural law on Indian Constitution.

Q5) Write about the contribution of John Rawls to the revival of natural law.

Q6) Write short notes (any two).

- a) Civil disobedience.
- b) Lon fuller.
- c) Hugo Grotius.
- d) Pure Theory of law.

✱ ✱ ✱

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1697

[6013]-11
F.Y. LL.M.

101 : INTRODUCTION TO LEGAL THEORY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) "अमेरिकन वास्तववाद हे विश्लेषणात्मक सकारात्मकता आणि समाजशास्त्रीय शाखा यांचे संयोजन आहे" स्पष्ट करा.

प्र.2) न्यायाधीश कायद्याचा अर्थ लावतात की कायदा करतात? कारणांसह आपल्या दृष्टिकोनाचे समर्थन करा.

प्र.3) जेरोम फ्रँक यांचे वास्तववादी न्यायशास्त्रासाठी योगदान तपासा.

प्र.4) जॉन लॉक यांच्या नैसर्गिक कायद्याच्या तत्त्वज्ञानाचा प्रभाव आणि भारतीय संविधान, याविषयीची माहिती विशद करा.

प्र.5) नैसर्गिक कायद्याच्या पुनरुज्जीवनासाठी जॉन रॉल्सच्या योगदानाबद्दल माहिती लिहा.

प्र.6) शॉर्ट नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन)

- सविनय कायदेभंग.
- लोन फुलर.
- ह्यूगो ग्रोटियस.
- कायद्याचा शुद्ध सिद्धांत.

☆ ☆ ☆

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1698

[Total No. of Pages : 2

[6013]-12

LL.M. - I

102 : CONSTITUTIONAL LAW OF INDIA

(2014 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any four questions and Questions number 6 is compulsory.*
- 2) *All questions carry 12 marks and Question no.6 carries 14 marks.*

Q1) How far the limitations specified in clauses (2)-(6) of Art.19 are exhaustive in nature? Substantiate your answer with appropriate judicial decisions

Q2) Explain how the independence of judiciary is maintained under the Indian Constitution

Q3) Explain the recognition & development of Right to Privacy in India with appropriate case laws.

Q4) The doctrine of Protective discrimination has undergone a vital change under the Constitution and is shaped by the judiciary from time to time. Explain this statement

Q5) Doctrine of secularism is considered to be a bed rock of the Indian legal system” elaborate the above statement in light of Constitutional provisions and judicial decisions.

Q6) Preamble to the Constitution set out the main objectices which the Constitution intends to achieve. Discuss with appropriate case laws

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions :6]

P1698

[6013]-12

LL.M. - I

102 : CONSTITUTIONAL LAW OF INDIA

(2014 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना 12 गुण आहेत आणि प्रश्न क्रमांक 6 मध्ये 14 गुण आहेत.

प्र.1) भारतीय घटनेच्या कलम 19 मधील खंड 2 ते 6 मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मर्यादा कितपत परीपूर्ण आहेत? योग्य न्यायिक निर्णयांसह तुमचे उत्तर सिद्ध करा.

प्र.2) भारतीय राज्यघटनेनुसार न्यायपालिकेचे स्वातंत्र्य कसे राखले जाते ते स्पष्ट करा.

प्र.3) योग्य केस कायद्यांसह भारतात गोपनीयतेच्या अधिकाराची ओळख आणि विकास स्पष्ट करा.

प्र.4) 'संरक्षणात्मक भेदभावाच्या सिद्धांतामध्ये संविधानाच्या अंतर्गत महत्त्वपूर्ण बदल झाला आहे आणि न्यायव्यवस्थेद्वारे त्यास वेळोवेळी आकार दिला जातो' हे विधान स्पष्ट करा.

प्र.5) धर्मनिरपेक्षतेचा सिद्धांत हा भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेचा पायाचा खडक मानला जातो घटनात्मक तरतुदी आणि न्यायालयीन निर्णयांच्या प्रकाशात वरील विधान स्पष्ट करा.

प्र.6) संविधानाच्या प्रस्तावनेत मुख्य उद्दिष्टे आहेत जी राज्यघटनेला साध्य करायची आहेत. योग्य केस कायद्यांसह चर्चा करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1699

[Total No. of Pages : 2

[6013]-13

LL.M. - I

103 : LEGAL RESEARCH METHODOLOGY

(2014 Pattern) (Credit Semester) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory. Attempt any three Questions out of remaining Questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail, meaning,significance and objectives of legal research along with its types. **[12]**

Q2) Explain in detail probability sampling method of data collection in socio-legal research and give its advantages over non probability sampling method. **[12]**

Q3) What is research report? Explain the steps involved in the research report writing. **[12]**

Q4) What is research design? Explain experimental design in detail with example.**[12]**

Q5) Give a comparative account of doctrinal and non-doctrinal research methods and point out their significance in legal research. **[12]**

Q6) Write detailed notes (any two): **[14]**

- a) Dependent and independent variable
- b) Formulation of research problem
- c) Socio-metricsand Jurimetrics
- d) Citation method used in humanity sciences

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P 1699

[6013]-13

LL.M. - I

103 : LEGAL RESEARCH METHODOLOGY

(2014 Pattern) (Credit Semester) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न वापरण्याचा प्रयत्न करा.
2) उजवीकडील आकृत्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कायदेशीर संशोधनाच्या प्रकारांसह त्याचे तपशील, अर्थ, महत्त्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [12]

प्र.2) सामाजिक- कायदेशीर संशोधनातील डेटा संकलनाच्या संभाव्यता नमुना पद्धतीचे तपशीलवार वर्णन करा आणि संभाव्यता नसलेल्या नमुना पद्धतीपेक्षा त्याचे फायदे सांगा. [12]

प्र.3) संशोधन अहवाल म्हणजे काय? संशोधन अहवाल लेखनात समाविष्ट असलेल्या चरणांचे स्पष्टीकरण द्या. [12]

प्र.4) संशोधन रचना म्हणजे काय? प्रायोगिक डिझाइनचे उदाहरणासह तपशीलवार वर्णन करा. [12]

प्र.5) सैद्धांतिक आणि गैर- सैद्धांतिक संशोधन पद्धतींची तुलनात्मक माहिती द्या आणि कायदेशीर संशोधनात त्यांचे महत्त्व दर्शवा. [12]

प्र.6) तपशीलवार नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]

- अ) अवलंबून आणि स्वतंत्रचल
- ब) संशोधन समस्या तयार करणे
- क) सामाजिक - मेट्रिक्स आणि ज्युरी मेट्रिक्स
- ड) मानवता विज्ञानात वापरलेली उद्धरण पद्धत.

* * *

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P1700

[6013]-14

First Year LL.M.

INTERNATIONAL LAW

104 : Introduction to International Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Cluster - I) (Paper-IV) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is Compulsory, It carries 14 marks.*
- 2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write notes on any two of the following:

- a) Permanent sovereignty over natural resources.
- b) Importance of UNCLOS1982
- c) Negotiation, Good Offices and Mediation- as means for Settlement of Disputes by states.
- d) General Principles as a source of International law.

Q2) “The Modern International system can be traced back some 400 years, certain of the basic concepts of international law can be discerned in political relationships thousands of years ago”. In the light of this statement discuss the origin & development of International law.

Q3) State Responsibility is a fundamental principle of international law, arising out of the nature of the International Legal System and the doctrines of state sovereignty and equality of states. Explain.

Q4) Discuss the judicial settlement of dispute under International law.

Q5) Write a detailed note on the immunities and privileges given to Diplomatic Agents.

Q6) Explain International Terrorism with the help of International Legal Framework and role of United Nations.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1700

[6013]-14

First Year L.L.M.

INTERNATIONAL LAW

104 : Introduction to International Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Cluster - I) (Paper-IV) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. त्यात 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.

- नैसर्गिक संसाधनांवर कायमस्वरूपी सार्वभौमत्व
- UNCLOS1982 ते महत्त्व
- वाटाघाटी, गुड ऑफिसेस आणि मध्यस्थी - राष्ट्रांद्वारे विवादांचे निराकरण करण्याचे साधन.
- सामान्य तत्त्वे - आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत

प्र.2) “आधुनिक आंतरराष्ट्रीय प्रणाली सुमारे 400 वर्षांपूर्वी शोधली जाऊ शकते, आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या काही मूलभूत संकल्पना हजारो वर्षांपूर्वीच्या राजकीय संबंधांमध्ये ओळखल्या जाऊ शकतात.” या विधानाच्या प्रकाशात आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास यावर चर्चा करा.

प्र.3) राज्य जबाबदारी हे आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे मूलभूत तत्त्व आहे, जे आंतरराष्ट्रीय कायदेशीर व्यवस्थेचे स्वरूप आणि राज्य सार्वभौमत्व आणि राज्यांच्या समानतेच्या सिद्धांतातून उद्भवते. स्पष्ट करा.

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत विवादाच्या न्यायिक तोडग्यावर चर्चा करा.

प्र.5) राजनैतिक प्रतिनिधीना दिलेले सूट आणि विशेषाधिकार यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.6) आंतरराष्ट्रीय कायदेशीर रचना आणि संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका यांच्या मदतीने आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P1701

[6013]-15

F. Y. LL.M.

BUSINESS LAW

105 : Principles of Corporate Law

(Credit System 2014 Pattern) (Semester - I) (Paper - IV) (Cluster - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory carrying 14 marks.*
- 2) *Out of the remaining attempt any Three. Each Carries 12 marks.*

Q1) Explain the statutory provisions relating to Annual General Meeting with the help of case law. What is the effect of failure to convene the Annual General Meeting.

Q2) How many kinds of meetings are mentioned under Companies Act, 2013. What are the conditions for a valid meeting?

Q3) Trace the evolution of corporate governance in india.

Q4) Explain the true scope of the rule in *Foss v. Harbottle* on the majority rule and minority's rights. State the exceptions to the rule.

Q5) What is Winding up of a Company? Discuss its modes, types and procedure under the Companies Act, 2013.

Q6) Write Short Notes on any 2 of the following.

- a) Share Capital under Companies Act, 2013
- b) Corporate Social Responsibility
- c) Debentures and Shares

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1701

[6013]-15

F. Y. LL.M.

BUSINESS LAW

105 : Principles of Corporate Law

(Credit System 2014 Pattern) (Semester - I) (Paper - IV) (Cluster - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे व 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित प्रयत्नांपैकी कोणतेही तीन सोडवा प्रत्येकाला 12 गुण.
-

प्र.1) केस कायद्याच्या मदतीने वार्षिक सर्वसाधारण सभेशी संबंधित वैधानिक तरतुदी स्पष्ट करा. वार्षिक सर्वसाधारण सभा बोलावण्यात अपयश आल्याचा काय परिणाम होतो.

प्र.2) कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत किती प्रकारच्या बैठकांचा उल्लेख आहे. वैध बैठकीसाठी कोणत्या अटी आहेत?

प्र.3) भारतातील कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सच्या उत्क्रांतीचा मागोवा घ्या.

प्र.4) बहुसंख्य नियम आणि अल्पसंख्याकांच्या हक्कांवर फॉस वि. हार्बाटलमधील नियमाची खरी व्याप्ती स्पष्ट करा. नियमातील अपवाद सांगा.

प्र.5) कंपनीचे विंडिंग अप म्हणजे काय? कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत त्याच्या पद्धती, प्रकार आणि प्रक्रियेची चर्चा करा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही 2 वर संक्षिप्त टिपणी लिहा:

- अ) कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत शेअर भांडवल
ब) व्यवसायिक सामाजिक जबाबदारी
क) डिबेंचर आणि शेअर्स

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1702

[Total No. of Pages : 2

[6013]-21

LLM. - I

**202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is Compulsory ,it will carry 14 marks.*
- 2) *Answer any three out of the remaining; each will carry 12 marks.*

Q1) Discuss the different forms of Government. Critically examine the Parliamentary form of Government as prevailing in India.

Q2) ‘Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries. Write a detailed note on the significance and importance of the study of the Comparative Constitution.

Q3) Explain the provisions regarding Emergencies under various constitutions.

Q4) Comparatively examine the provisions of the Amendment to the constitution.

Q5) Explain the legal features of federalism. Can the Indian constitution be characterized as federal? Explain with a comparative analysis of the constitutions of different countries.

Q6) Write short notes (any two).

- a) Anti-defection laws.
- b) Written constitution as a limitation on Legislative law making.
- c) Judicial Review is an essential characteristic of the Indian Constitution.
- d) Types of constitution.

✱ ✱ ✱

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1702

[6013]-21

LLM. - I

202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 सोडविणे अनिवार्य आहे; तो 14 गुणांचा प्रश्न आहे.
2) उरलेल्या पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या; प्रत्येक प्रश्न 12 गुणांचा आहे.

प्र.1) शासनाच्या विविध स्वरूपांची चर्चा करा. भारतात प्रचलित असलेले सरकारच्या संसदीय स्वरूपाचे गंभीरपणे परिक्षण करा.

प्र.2) तुलनात्मक राज्यघटना हे शासन व्यवस्था समजून घेण्यासाठी आवश्यक साधन आहे. इतर देशांचे तुलनात्मक संविधानाचा अभ्यासाचे महत्त्व आणि यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.3) विविध राज्यघटनेतर्गत आणीबाणीसंदर्भातील तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) घटनादुरुस्तीच्या तरतुदींचे तुलनात्मक परिक्षण करा.

प्र.5) संघराज्याची कायदेशीर वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. भारतीय राज्यघटनेत संघराज्य आहे असे म्हणता येईल का? विविध देशांच्या संविधानांचे तुलनात्मक विश्लेषण करून स्पष्टीकरण द्या.

प्र.6) नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन)

- पक्षांतर विरोधी कायदे
- विधान कायदा बनविण्यावर मर्यादा म्हणून लिखित संविधान
- न्यायिक पुनरावलोकन हे भारतीय राज्यघटनेचे एक आवश्यक वैशिष्ट्ये आहे.
- संविधानाचे प्रकार

☆ ☆ ☆

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1703

[Total No. of Pages : 2

[6013]-22

F.Y.L.L.M

**203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY
INTERPRETATION**

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory and attempt 3 questions out of 5.*
- 2) *All questions carry 12 marks and questions no 6 carry 14 marks.*

Q1) Explain in detail subordinate law making and the reasons for the growth of it.

Q2) Critically analyze the significance of long title, preamble and marginal notes in statutory interpretation.

Q3) ‘Law and Morality sometimes go hand in hand and sometimes it is contrary to each other’ explain the inter-relation between law and morality.

Q4) “Rule of Strict interpretation of statute is applied to penal statute” Substantiate your answer with recent case laws.

Q5) Taxing statutes are interpreted strictly however there can be liberal interpretation so far as exemptions are concerned. Explain the provision with special emphasis on structure of taxing statute.

Q6) Write short notes on (any 2)

- a) *Ejusdem generis*
- b) Objectives of Criminal Law
- c) Statute to be read as a whole
- d) *Casus Omissus*

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1703

[6013]-22

F.Y.L.L.M

**203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY
INTERPRETATION**

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि 5 पैकी 3 प्रश्न करा.
2) सर्व प्रश्नांना 12 गुण आहेत आणि प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत.

प्र.1) सबॉर्डिनेट/प्रत्यायोजित कायदे तयार करणे आणि त्याच्या वाढीची कारणे तपशीलवार सांगा.

प्र.2) कायद्याचा अर्थ बोध लावण्यात दीर्घ शीर्षक, प्रस्तावना आणि सीमान्त नोट्सचे महत्त्व छिद्रान्वेषी विश्लेषण करा.

प्र.3) 'कायदा आणि नैतिकता कधी हातात हात घालून जातात तर कधी एकमेकांच्या विरुद्ध असतात' कायदा आणि नैतिकता यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.4) "कायद्याचा कठोर/ स्ट्रिक्ट अर्थ लावण्याचा नियम दंडात्मक कायद्याला लागू केला जातो" अलीकडील न्यायालयांचे निर्णय कायद्यांसह तुमचे उत्तर सिद्ध करा.

प्र.5) कर आकारणी कायद्यांचा काटेकोरपणे अर्थ लावला जातो परंतु सवलतींचा संबंध असल्यास उदारमतवादी अर्थ लावला जाऊ शकतो. कर आकारणी कायद्याच्या रचनेवर विशेष भर देऊन तरतूद स्पष्ट करा.

प्र.6) खालील कोणत्याही दोन वर संक्षिप्त टिप्पणी लिहा.

- अ) एजूसदेम जेनेरीस
ब) फौजदारी कायद्याची उद्दिष्टे
क) कायदा संपूर्ण पणे वाचणे
ड) कासस ओमिस्सस

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P1704

[6013]-23

LL.M. - I

INTERNATIONAL LAW

204 : International Institutions

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester -II) (Cluster - I) (Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Q.No.1 is compulsory, it carries 14 marks.*
- 2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write a note on any TWO of the following-

- a) Trusteeship council
- b) ASEAN
- c) The International Court of Arbitration
- d) Privilege and immunities of International Organizations.

Q2) “The League of Nations was the first worldwide intergovernmental organization whose principal mission was to maintain world peace.” Critically examine achievements, weakness and reasons of dissolution of League of Nation.

Q3) “The Security Council takes the lead in determining the existence of a threat to the peace or act of aggression. It calls upon the parties to a dispute to settle it by peaceful means and recommends methods of adjustment or terms of settlement. In some cases, the Security Council can resort to imposing sanctions or even authorize the use of force to maintain or restore international peace and security.” Examine the Power, functions and limitations of the Security Council.

P.T.O.

Q4) “The objectives of the South Asian Association for regional cooperation (SAARC) is to promote the welfare of the peoples of South Asia and to improve their quality of life ; to accelerate economic growth, social progress and cultural development in the region and to provide all individuals the opportunity to live in dignity and to realize their full potentials; to promote and strengthen collective self- reliance among the countries of South Asia.” Highlight the achievements of the SAARC.

Q5) “ The International Criminal Court is the first and only permanent international court with jurisdiction to prosecute individuals for the international crimes of genocide, crimes against humanity, war crimes and the crime of aggression.” Discuss the various organs and their functions of the ICC.

Q6) Critically examine - “WHO helped in controlling the worldwide outbreak of the COVID- 19 pandemic”

Total No. of Questions : 6]

P1704

[6013]-23

LL.M. - I

INTERNATIONAL LAW

204 : International Institutions

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester -II) (Cluster - I) (Paper - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे त्यात 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा.

- अ) विश्वस्त परिषद
- ब) ASEAN
- क) द इंटरनॅशनल कोर्ट ऑफ आर्बिट्रेशन
- ड) आंतरराष्ट्रीय संस्थांचे विशेषाधिकार आणि प्रतिकारशक्ती

प्र.2) द लीग ऑफ नेशन्स ही जगातील पहिली आंतरशासकीय संस्था होती ज्यांचे मुख्य ध्येय जागतिक शांतता राखणे होते. लीग ऑफ नेशनच्या विसर्जनाची उपलब्धी, कमकुवतपणा आणि कारणे यांचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.3) आक्रमकतेच्या शांततेला धोक्याचे अस्तित्व ठरवण्यासाठी सुरक्षा परिषद पुढाकार घेते. ते विवादातील पक्षांना शांततापूर्ण मार्गाने सोडवण्याचे आवाहन करते आणि समायोजनाच्या पद्धती किंवा समझोत्याच्या अटींची शिफारस करते. काही प्रकरणांमध्ये, सुरक्षा परिषद आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि सुरक्षितता राखण्यासाठी किंवा पुनर्संचयित करण्यासाठी प्रतिबंध लादण्याचा किंवा बळाचा वापर करण्यास अधिकृत करू शकते. सुरक्षा परिषदेची शक्ती, कार्ये आणि मर्यादा तपासा.

प्र.4) “दक्षिण आशियाई प्रादेशिक सहकार्य संघटनेचे (SAARC) उद्दिष्टे दक्षिण आशियातील लोकांचे कल्याण आणि त्यांचे जीवनमान सुधारणे हे आहे; प्रदेशात आर्थिक वाढ, सामाजिक प्रगती आणि सांस्कृतिक विकासाला गती देण्यासाठी आणि सर्व व्यक्तींना सन्मानाने जगण्याची आणि त्यांच्या पूर्ण क्षमतेची जाणीव करून देण्याची संधी प्रदान करण्यासाठी; करण्यासाठी दक्षिण आशियातील देशांमध्ये सामूहिक स्वावलंबनाला प्रोत्साहन आणि बळकट करण्यासाठी,” सार्कच्या उपलब्धींवर प्रकाश टाका.

प्र.5) “आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायालय हे आंतरराष्ट्रीय गुन्ह्यांसाठी, नरसंहार, मानवतेविरुद्धचे गुन्हे, युद्ध गुन्हे, आणि आक्रमकतेच्या गुन्ह्यांसाठी व्यक्तींवर खटला चालवण्याचे अधिकारक्षेत्र असलेले पहिले आणि एकमेव कायमस्वरूपी आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आहे.” ICC चे विविध अवयव आणि त्यांची कार्ये यांची चर्चा करा.

प्र.6) गंभीरपणे तपासा- “WHO ने COVID- 19 महामारीचा जगभरातील उद्रेक नियंत्रित करण्यात मदत केली.”

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P-1705

[Total No. of Pages : 4

[6013]-24

LL.M.-I (Semester - II)

205 : LAW OF CONTRACT - GENERAL PRINCIPLES

(Business Laws) Specialization Subject Cluster - II

(2014 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) A sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) Sixth question carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) Every contract is an agreement but every agreement is not contract. Explain this statement with the help of various examples and case laws.

Q2) What is privity of contract and consideration. Whether stranger to contract can sue. Support your answer with various case laws.

Q3) What is free consent. When it is said that consent is caused by coercion. What are it's consequences.

Q4) Explain various modes of discharge of contract.

Q5) Explain the difference between condition and warranties.

P.T.O.

Q6) Write short notes: (Any Two)

- a) Registration of partnership firm
- b) Dissolution of partnership firm
- c) E-Contract
- d) Government contract

Total No. of Questions : 6]

P-1705

[6013]-24

LL.M.-I (Semester - II)

205 : कराराचा कायदा – सामान्य तत्त्वे

(व्यवसाय कायदे) स्पेशलायझेशन विषय क्लस्टर - II

(2014 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सहावा प्रश्न अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहिण्याचा प्रयत्न करा.
- 2) सहाव्या प्रश्नाला 14 गुण आहेत आणि उर्वरित सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्रश्न 1) प्रत्येक करार हा अग्रीमेंट असतो परंतु प्रत्येक अग्रीमेंट हा करार नसतो. विविध उदाहरणे आणि केस कायद्यांच्या मदतीने हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) प्रिव्हिटी ऑफ कॉन्ट्रॅक्ट आणि कॉन्सिडरेशन काय आहे. करारासाठी अनोळखी व्यक्ती खटला भरू शकते का. विविध केस कायद्यांसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्रश्न 3) मुक्त संमती म्हणजे काय. कोरसिनमुळे संमती येते असे केव्हा म्हटले जाते तेव्हा त्याचे परिणाम काय आहेत.

प्रश्न 4) करार निर्वहनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) अट आणि हमी यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) शॉर्ट नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) भागीदारी फर्मची नोंदणी

ब) भागीदारी फर्मचे विघटन

क) ई-करार

ड) सरकारी करार

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1706

[Total No. of Pages : 2

[6013]-31

S.Y. LL.M.

**301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is Compulsory & out of the remaining attempt any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 marks and all other questions carry 12 Marks Each.*

Q1) Discuss the proposition “Law as Law of the State” in contradistinction with the proposition “Law as an aspect of the Society” with reference to social transformation in India.

Q2) Discuss the characteristics of law which make it a desirable tool for social transformation.

Q3) What are the characteristics of a Secular State? Is a Secularism a solution to religious conflicts in India?

Q4) What is Ableism? Cite relevant judicial decisions to show how ableism controls the decision making.

Q5) Discuss patriarchy as a system of oppression. Illustrate how it impacts decision making.

Q6) Write short notes (any two).

- a) Role of Law Commission in transforming the law.
- b) Son of Soil theory.
- c) Language policy in India.
- d) Fundamental Duties.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1706

[6013]-31

S.Y. L.L.M.

**301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) भारतातील सामाजिक परिवर्तनाच्या संदर्भत “कायदा हा समाजाचा एक पैलू” या प्रस्तावाच्या विरोधाभासी असलेल्या “राज्याचा कायदा म्हणून कायदा” या प्रस्तावावर चर्चा करा.

प्र.2) कायद्याच्या अशा वैशिष्ट्यांची चर्चा करा ज्यामुळे ते सामाजिक परिवर्तनासाठी एक इष्ट साधन बनते.

प्र.3) धर्मनिरपेक्ष राज्याची वैशिष्ट्ये काय आहेत ? धर्मनिरपेक्षता हा भारतातील धार्मिक संघर्षावर उपाय आहे का ?

प्र.4) क्षमतावाद म्हणजे काय ? सक्षमता निर्णय घेण्यावर नियंत्रण कसे ठेवते हे दर्शविण्यासाठी संबंधित न्यायिक निर्णयांचा हवाला द्या.

प्र.5) पितृसत्ता ही एक दडपशाही व्यवस्था आहे अशी चर्चा करा. त्याचा निर्णय घेण्यावर कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.

प्र.6) कोणत्याही दोन वर नोट्स लिहा:-

- कायद्याचे परिवर्तन करण्यात विधी आयोगाची भूमिका
- मातीचा पुत्र सिद्धांत
- भारताचे भाषा धोरण
- मूलभूत कर्तव्ये

☆ ☆ ☆

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1707

[Total No. of Pages : 2

[6013]-32

S.Y. LL.M.

**302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory. Out of the remaining questions, answer any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 marks and all other questions carry 12 marks each.*

Q1) Critically examine the concept of clinical trials. Explain responsibilities involved in conducting clinical trials.

Q2) Explain as to how the use of nuclear energy is sought to be regulated at national and international levels?

Q3) Explain invasion of right to privacy in the wake of progress in science and technology.

Q4) What is forensic science? Explain the importance of forensic science in criminal investigation.

Q5) Critically explain the concept of sustainable development. Also explain the judicial response to sustainable development in India.

Q6) Write note on (Any two)

- a) Agenda 21
- b) Genetic engineering
- c) Human right to health
- d) Significance of science and technology in legal proceedings

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1707

[6013]-32

S.Y. LL.M.

302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्न प्रत्येकी 12 गुणांचे आहेत.

प्र.1) क्लिनिकल चाचण्यांच्या संकल्पनेचे टीकात्मक परीक्षण करा. क्लिनिकल चाचण्या आयोजित करण्यातील जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.2) अणुऊर्जेचा वापर राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर कसा नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न केला जातो ते स्पष्ट करा.

प्र.3) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीच्या पार्श्वभूमीवर गोपनीयतेच्या अधिकारावरील आक्रमण स्पष्ट करा.

प्र.4) न्यायवैद्यक शास्त्र म्हणजे काय? फौजदारी तपासामध्ये न्यायवैद्यक शास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) शाश्वत विकासाच्या संकल्पनेची समीक्षा करा. तसेच भारतातील शाश्वत विकासासाठी न्यायालयीन प्रतिसाद स्पष्ट करा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) अर्जेडा 21
ब) अनुवांशिक अभियांत्रिकी
क) आरोग्याचा मानवी हक्क
ड) कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे महत्त्व

* * *

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1708

[Total No. of Pages : 2

[6013]-33

S.Y. LL.M.

INTERNATIONAL LAW

303 : Private International Law

(2014 Pattern) (Semester - III) (Speciali sation cluster - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.1 is Compulsory. it carries 14 marks.*
- 2) Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write notes on any two of the following

- a) Domicile
- b) Incidental questions
- c) Contracts under Rome Convention
- d) Enforcement of Foreign Judgement

Q2) What are the Sources of Private International Law? Discuss with the help of apt examples.

Q3) Define Characterisation under Private International Law? What is the process of Characterisation.

Q4) Elucidate the position for recognition and enforcement of Arbitral Foreign Award in India.

Q5) Explain the Jurisdiction of Courts with reference to Brussels-Lugano Convention.

Q6) Discuss in detail the Law of Obligations with respect to Law of Torts.

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1708

[6013]-33

S.Y. LL.M.

INTERNATIONAL LAW

303 : Private International Law

(2014 Pattern) (Semester - III) (Speciali sation cluster - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे, त्याला 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.

- अ) अधिवास
- ब) इंसिडेंटल प्रश्न
- क) रोम कन्व्हेंशन अंतर्गत करार
- ड) परकीय निवाड्याची अंमलबजावणी

प्र.2) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत काय आहेत? योग्य उदाहरणांच्या मदतीने चर्चा करा.

प्र.3) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत वैशिष्ट्यीकरण म्हणजे काय? त्याची प्रक्रिया सांगा.

प्र.4) भारतातील परकीय लवाद निवाड्याची मान्यता आणि अंमलबजावणीची स्थिती स्पष्ट करा.

प्र.5) ब्रसेल्स - लुगानो कन्व्हेंशनच्या संदर्भात न्यायालयांचे अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्र.6) नुकसानीच्या कायद्यांतर्गत दायित्वाच्या कायद्याची तपशीलवार चर्चा करा.

* * *

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P1709

[6013]-34

S.Y. LL.M.

BUSINESS LAW

304 : Consumer Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester -III)

(Specialisation Cluster - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is Compulsory, It carries 14 marks.*
- 2) *Out of the remaining attempt any three. Each carries 12 marks.*

Q1) Write detailed notes on (any two)

- a) Consumer Protection Council.
- b) Constitution of State Commission.
- c) Misleading Advertisements.

Q2) What are the new provisions introduced in consumer protection Act, 2019?

Q3) Discuss the historical development of Consumer protection law in India with reference to judicial interpretation and explain the various laws dealing with consumer Complaints?

Q4) Explain the meaning and instances of deficiency of Negligence in services and kinds of negligence under Consumer protection act.

Q5) Explain the consumer dispute redressal agencies with special reference to national commission establishment composition and jurisdiction.

Q6) Discuss in detail about the jurisdiction and powers of the district commission and the procedure it is required to follow.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1709

[6013]-34
S.Y. LL.M.
BUSINESS LAW
304 : Consumer Law
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester -III)
(Specialisation Cluster - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. यात 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांचा प्रयत्न करा. प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) (कोणत्याही दोन) वर तपशीलवार टिपा लिहा.

- अ) ग्राहक संरक्षण परिषद
- ब) रीज्य आयोगाची रचना
- क) दिशाभूल करणारी जाहिरात

प्र.2) ग्राहक संरक्षण कयदा, 2019 मध्ये नवीन तरतुदी कोणत्या आहेत?

प्र.3) भारतातील ग्राहक संरक्षण कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाची न्यायालयीन व्याख्याच्या संदर्भात चर्चा करा आणि ग्राहकांच्या तक्रारींशी संबंधित विविध कायद्यांचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.4) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत सेवांमधील निष्काळजीपणा आणि निष्काळजीपणाच्या प्रकारांचा अर्थ आणि उदाहरणे स्पष्ट करा.

प्र.5) राष्ट्रीय आयोग स्थापना रचना आणि अधिकार क्षेत्राच्या विशेष संदर्भासह ग्राहक विवाद निवारण एजन्सी स्पष्ट करा.

प्र.6) जिल्हा आयोगाचे अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार आणि त्यासाठी आवश्यक असलेल्या प्रक्रियेबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No.

P1710

[Total No. of Pages : 2

[6013]-41

Second Year LL.M.

INTERNATIONAL LAW (Specialisation)
401 : International Economic Law (Cluster - I)
(2014 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) *Attempt any three Questions out of remaining questions,each will carry 12 mark.*

Q1) Trace Origin and Development of NIEO and assess the Impact of NIEO on the Economic Relations.

Q2) Critically Examine International Monetary System.

Q3) Discuss the Historical Background of International Economic Order and critically examine the Inter relationship between Law and Economics.

Q4) Elaborately explain the objectives of International Monetary Fund the Origin and Development of International Trade and discuss various systems associated with it.

Q5) Critically evaluate the concept of Economic Sovereignty and discuss significance of permanent Sovereignty over natural Resources.

Q6) Write detailed notes(any two):

- a) The World Bank Guidelines
- b) Bilateral Investment Treaties
- c) Trade Investment and Labour Movements
- d) Dispute settlement system under WTO

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

P1710

[6013]-41

Second Year LL.M.

INTERNATIONAL LAW (Specialisation)

401 : International Economic Law (Cluster - I)

(2014 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण असतील.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी तीन प्रश्न सोडवा, प्रत्येकास 12 गुण असतील.
-

प्र.1) NIEO ची उत्पत्ती आणि विकास शोधणे आणि आर्थिक संबंधांवर NIEO च्या प्रभावाचे मूल्यांकन करणे.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय चलन प्रणालीचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्थेच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीची चर्चा करा आणि कायदा आणि अर्थशास्त्र यांच्यातील आंतरसंबंधांचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.4) इंटरनॅशनल मॉनिटर फंड द ओरिजिन अँड डेव्हलपमेंट ऑफ इंटरनॅशनल ट्रेडची उद्दिष्टे विस्तृतपणे स्पष्ट करा आणि त्याच्याशी संबंधित विविध प्रणालींवर चर्चा करा.

प्र.5) आर्थिक सार्वभौमत्वाच्या संकल्पनेचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा आणि नैसर्गिक संसाधनांवर कायमस्वरूपी सार्वभौमत्वाचे महत्व चर्चा करा.

प्र.6) तपशीलवार नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन):

- जागतिक बँकेची मार्गदर्शक तत्त्वे
- द्विपक्षीय गुंतवणूक करार
- व्यापार गुंतवणूक आणि कामगार चळवळी
- WTO अंतर्गत विवाद निपटारा प्रणाली

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 1

P1711

[6013]-42

LL.M-II

BUSINESS LAW

402 : Banking and Negotiable Instruments

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester-IV) (Specialization Cluster-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *A sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Sixth question carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) Discuss impacts of science and technology on banking as a business.

Q2) What are the special provision for protection of bank consumer? Whether banking is service.

Q3) Critically examine the role of government and its agencies in controlling of the management of Bank.

Q4) Elaborate the provisions relating to suspension of business and winding up of Banking companies under Banking Regulation Act, 1949.

Q5) What do you mean by “Dishonor of Cheque”. Explain provisions of Negotiable Act relating to dishonor of cheque with the help of recent trends in India.

Q6) Write note: (Any two)

- a) Kinds of Negotiable instruments.
- b) RBI as a central Bank.
- c) The evolution of banking system in India.
- d) Monetary mechanism for credit control.

